

Marek C z e k a ń s k i, *Chrześcijanin wobec wyborów politycznych*, Kraków: Wydawnictwo „M” 2000, ss. 337.

Problematyka poruszona przez Marka Czeakańskiego w recenzowanej książce wymaga kilku wyjaśnień, gdyż samo pojęcie polityki nie jest jednoznaczne. Wiadomo, że powszechnie używa się go, gdy chodzi o sprawy państwowe. Polityka ściśle kojarzy się z walką o władzę lub ze sprawowaniem władzy. Często oznacza także program działania państwa w określonej sferze życia publicznego. Niekiedy utożsamiana bywa ze sztuką kierowania ludzkimi zbiorowościami.

Wieloznaczność, o której mowa, w istocie sprowadza się do dwóch podstawowych znaczeń. W pierwszym z nich polityka utożsamia się z dążeniem do władzy i zabiegami mającymi na celu jej utrzymanie. Natomiast drugie znaczenie to wielopłaszczyznowe i wielowymiarowe działanie na rzecz dobra wspólnego. Nietrudno zauważyć, że oba te znaczenia wcale nie są rozłączne, lecz jedno zawiera się w drugim. Zabieganie o władzę i odpowiedni sposób jej sprawowania jest przecież działaniem dla dobra wspólnego. Najczęściej jednak w praktyce życia społecznego sens polityki bywa sprowadzany do znaczenia węższego. Wówczas utożsamia się ona wyłącznie z walką o władzę, przy czym nie jest obojętne, jak ta walka bywa pojmowana: czy chodzi w niej o eliminację przeciwnika, czy też jest ona szlachetną rywalizacją programów działania.

Opowiedzenie się za szerszym rozumieniem polityki, jak również troska o właściwą dojrzałość polityczną okresu młodej demokracji polskiej to z pewnością motywy, których owocem jest książka Marka Czeakańskiego. Autor już w słowie wstępnym precyzuje zadanie, jaki wyznaczył temu opracowaniu. Książka ma dostarczyć cennego materiału do dyskusji oraz jasnych kryteriów, pozwalających na właściwą ocenę polskiej rzeczywistości politycznej. Tak sprecyzowane zadanie realizuje Autor konsekwentnie w poszczególnych rozdziałach.

Rozdział pierwszy: „Społeczeństwo i władza w nauczaniu Kościoła” otwiera szerokie zagadnienie zaangażowania katolików w życie społeczno-polityczne. Autor podkreśla, powołując się na klasyczne dokumenty społecznego nauczania Kościoła, że to właśnie do katolików należy rozpoznanie znaków czasu i próba przełożenia nieprzemijających wymogów Ewangelii na język zmiennych realiów życia. Jest to ewangelizacyjna działalność ludzi wiary, którzy stają się w ten sposób ewangelicznym zaczynem, przemieniającym różne dziedziny życia społeczno-politycznego. Zakłada to wolę uczestniczenia w życiu społeczno-politycznym kraju na sposób, jaki przewiduje ustroj demokratyczny. Decydowanie o kształcie dobra wspólnego społeczności politycznej kraju, w którym realizuje się integralne dobro każdego człowieka, należy do obowiązku wszystkich wierzących obywateli. Myśl tę rozwija Autor w kolejnych rozdziałach: „Kościół i polityka – polskie odniesienia” oraz „Uczestnictwo katolików w życiu politycznym”. Lektura tych rozdziałów dostarczy Czytelnikowi argumentów do wzmocnienia w sobie postawy „dawania” na rzecz dobra wspólnego, szczególnie wtedy, gdy bierność i postawa roszczeniowa utrudniają właściwy rozwój życia społecznego polskiej demokracji.

Kolejny rozdział: „Demokracja wyzwaniem społecznym” jest swoistym apelem, wzywającym katolików do zespolenia wszystkich sił. Konsolidacja tego typu jest niezbędna szczególnie wtedy, gdy w obliczu ataku sił laickich na wartości chrześcijańskie wzrasta zagrożenie dla samej demokracji. Demokracja bowiem pozbawiona

wartości podstawowych prędkiej czy później degeneruje się, a nawet – jak zauważa Autor, powołując się na nauczanie społeczne Jana Pawła II – przeradza się w jawny lub ukryty totalitaryzm. Niewątpliwą rolę w tworzeniu dojrzałej demokracji ma skład personalny rządu. W piątym rozdziale: „Strategia i formy przekazywania władzy w społeczeństwie demokratycznym” Autor przypomina ordynacje wyborczą opartą na „pięcioprzymiotnikowych” wyborach: bezpośrednio, powszechne, równe, tajne i proporcjonalne. Poprzez uszanowanie prawa wyborczego, tak w wymiarze czynnym – możliwość głosowania, jak i w wymiarze biernym – możliwość kandydowania – istnieje możliwość wyłonienia optymalnego składu rządu, który – zdaniem wyborców – potrafi w odpowiedzialny i kompetentny sposób zadbać o wspólne dobro społeczności politycznej. Nie bez znaczenia dla pomyślności wyborów demokratycznych pozostaje postawa samych wyborców, wyrażająca się w zdobyciu elementarnej wiedzy o kandydatach i zastosowaniu jej w czynnych wyborach, jak również strategia prezentacji kandydatów i marketing polityczny. O możliwościach zastosowania optymalnych rozwiązań ordynacji wyborczej w realiach polskich, a także o trudnościach młodej sceny politycznej polskiej demokracji zapoznać się może Czytelnik w kolejnych rozdziałach niniejszego opracowania: „Wybory a społeczeństwo” oraz „Polska scena polityczna” Ostatni rozdział: „Zagadnienia programowe” podejmuje zadania i rolę partii, odwołując się w swym programie do wartości chrześcijańskich. Autor podkreśla, że zgodnie z jej programem zasady chrześcijańskie powinny przeniknąć całe życie państwowe, przyczyniając się do wzmocnienia zasad etyczno-społecznych: dobra wspólnego, pomocniczości i solidarności, sugerowanych w społecznym nauczaniu Kościoła.

Książkę Marka Czeakańskiego *Chrześcijanin wobec wyborów politycznych*, z racji wnikliwego opracowania szeregu tematów związanych z demokratyczną formą życia społecznego, można traktować jako przewodnik dla tych obywateli, którzy inspiracjami płynącymi z wiary i Ewangelii chcieliby ubogacić wspólne dobro społeczności politycznej, w której żyją. Liczne odniesienia do encyklik społecznych oraz bogata bibliografia tematyczna sprawiają, że lektura tej książki może przyczynić się do ukształtowania dojrzałej postawy obywatelskiej, inspirowanej przesłaniem społecznej nauki Kościoła.

Ks. Ireneusz Stolarczyk